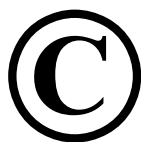

**Test oprávněnosti změny
literárního, jiného uměleckého
nebo vědeckého díla**

Účel

Účelem *Testu oprávněnosti změny literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla*¹ je v konkrétním právní věci přezkoumatelně použít a vyložit legislativně-právní pojem „změna díla literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého“, její objektivizované zákonné pojmové znaky, a rozptýlit možné pochyby nebo sporné otázky právní či umělecké nebo vědecké povahy s tím spojené, které mají význam pro soudcovské nebo úřednické rozhodnutí, a tak vyloučit nebo omezit možnou hrozbu svévole.

Test oprávněnosti změny literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla vychází z *Testu pojmových znaků literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla*,² na nějž obsahově navazuje.

Prohlášení o východiscích

Test oprávněnosti změny literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla, rozuměno a dále též použito autorského díla,³ odpovídá autorskoprávním požadavkům (autorskoprávním pojmovým znakům), které obecně na oprávněnost změny autorského díla kladou právní normy vyplývající z:

- a) *Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. září 1886, ve znění pařížské revize z 24. července 1971, vyhl. pod č. 133/1980 Sb., ve znění vyhl. pod č. 19/1985 Sb.*
- b) *Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, přílohy 1C k Dohodě o zřízení Světové obchodní organizace, vyhl. pod č. 191/1995 Sb.*
- c) *Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském, vyhl. pod č. 33/2002 Sb. m. s.*

¹ Test vyšel časopisecky na Slovensku v Právnom obzoru, 93, 2010, č. 4, s. 303 – 311.

² Poslední tiskem vydaná verze tohoto autora testu viz *Anonymus* (ed.): *Autorská práva v architektuře. Sborník přednášek z mezinárodního sympózia 3. dubna 2009 v Brně*. Praha: Česká komora architektů 2009, s. 32 – 39. V širším kontextu tohoto dotazníkového testu je odkazováno na dílo *Telec, I. – Tůma, P.: Autorský zákon*. Praha: Verlag C. H. Beck 2007, s. 7 – 82.

³ Názvosloví kolísá na mezinárodní a vnitrostátní české úrovni. Výraz „díla literární, jiná umělecká nebo vědecká“, jež používá i český autorský zákon č. 121/2000 Sb., se jeví přesný. Zastřešující pojem „autorské dílo“ je rovněž tak znám českému autorskému zákonu a je vědecky přijatelný.

- d) *Smlouvy o založení Evropského společenství*, vyhl. pod č. 44/2004 Sb. m. s.,
jakož i z právních aktů z ní odvozených
- e) *českého zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorského zákona)*, ve znění zákonů č. 81/2005 Sb., č. 61/2006 Sb., č. 186/2006 Sb. a č. 216/2006 Sb., v úplném znění vyhl. pod č. 398/2006 Sb., ve znění zákona č. 168/2008 Sb., č. 41/2009 Sb. a č. 227/2009 Sb.

Položená autorskoprávní otázka

Pomocí testu má být zodpovězena následující autorskoprávní otázka oprávněnosti změny díla (právní kvalifikace):

Tato otázka mi byla položena zadavatelem, jímž je:

Předložené podklady

Při posuzování zadané autorskoprávní otázky jsem vycházel z následujících podkladů:

Podklady mi byly předloženy _____

Za svá jsem vzal skutková tvrzení, obsažená ve shora uvedených podkladech, o jejichž věrohodnosti jsem neměl pochyb, a bez nichž by nebylo lze učinit závěr o právní otázce.

Hlediska

Východiskem dosažení autorskoprávního závěru mi byly následující skutečnosti (hlediska):

- a) skutkové okolnosti a jejich vzetí za své
- b) odborné, mimoprávní, posouzení pochybných nebo sporných otázek umělecké nebo vědecké povahy

- c) odborné, právní, posouzení právní otázky (právní kvalifikace).

Použité metody

K zodpovězení autorskoprávní otázky jsem použil, krom obecně uznávaných nebo právně přikázaných metod výkladu mezinárodních smluv nebo právních předpisů, následující metody, vedoucí ke zjištění oprávněnosti změny autorského díla, a to:

- a) metodu uznání (vzetí na vědomí) skutkových tvrzení
- b) metodu popisnou a rozřídovací
- c) logické metody odvození a rozboru včetně umělecko estetického rozboru
- d) intuitivní metodu uměleckého vnímání nebo vědoslovnou metodu hermeneutické metodologie vědy, má-li jít o poznání vědecké⁴
- e) metodu průměrného vnímatele umění (čtenáře, posluchače, diváka, návštěvníka apod.) anebo metodu průměrného vědce v příslušném vědním oboru
- f) metodu celkového hodnocení
- g) jinou metodu, a to _____

1. Část údajová

1.1 Označení případu

1.2 Název změněného díla

1.3 Autorství nebo spoluautorství změněného díla

1.4 Další údaje k dílu nebo k osobě autora či osobám spoluautorů anebo místo jejich uvedení⁵
--

1.5 Osoba, která dala ke změně díla podnět, její postavení (např. hospodářská síla) a okolnosti, za nichž tak učinila vč. pohnutky

⁴ Obecná hermeneutika humanitních věd, tj. obecná metodologie těchto věd, je přitom východiskem i tohoto právovédného testu samého.

⁵ Např. viz údaje obsažené v autorově *Testu pojmových znaků literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla*.

- 1.6** Osoba, která změnu díla provedla nebo zamýšlí provést
- 1.7** Překážka, která bránila nebo brání, aby změnu díla provedl autor nebo spoluautoři, popř. jiná osoba k tomu autorem nebo spoluautory pověřená a jednající pod tvůrčím vedením nebo podle tvůrčích pokynů autora či spoluautorů

- 1.8** Označení změny díla, jakož i osoby změnitel, na díle nebo na věci, jíž, v níž nebo na níž je dílo hmotně zachyceno, a to i ve vazbě tohoto označení na označení autorství díla v původní podobě

- 1.9** Druh změny díla:
- a) přidání části díla (např. přidání vysvětlivky nebo poznámky překladatele nebo uspořadatele či přidání nástavby nebo přístavby stavby, jíž je dílo vyjádřeno, aj.)
 - b) odebrání části díla (např. zkrácení nebo vypuštění, zbourání části stavby, jíž je dílo vyjádřeno, aj.)
 - c) jiná změna [např. aktuální přepracování, údržba, obnova, výměna či obnova (rekonstrukce), změna funkce nebo struktury věci, jíž, v níž nebo na níž je dílo hmotně zachyceno, aj.]

- 1.10** Změna díla se týká:
- a) díla jako celku
 - b) části díla, a to:
 - c) jednotlivé vývojové fáze díla, a to:
 - d) názvu díla
 - e) označení autora nebo spoluautorů (souvisící změna)

- 1.11** Jiné ke změně díla [např. zjevnost (evidentnost) změny na první zběžný pohled bez podrobného zkoumání (běžná postřehnutelnost), utkvění změny v paměti (vyvolání paměťového obrazu), vnější viditelnost nebo slyšitelnost, či skrytost změny, dočasnost, nebo trvalost změny aj.]

- 1.12** Původní podoba díla a v čem spočívá⁶

- 1.13** Změněná podoba díla a v čem spočívá, a to:

⁶ Např. viz údaje obsažené v autorově *Testu pojmových znaků literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla*.

- a) zpracování
- aa) překlad
- ab) jiné zpracování
- b) jiná změna [např. hudební úprava (aranžmá) pro jiné pěvecké nebo nástrojové obsazení vč. orchestrace, změna tempa, aj.],
jakož i míra této změny

1.14 Věcný důvod změny díla:

- a) objektivní nutnost změny díla z důvodu působení vyšší moci (nepředvídatelné a neodvratitelné okolnosti, např. přírodní nebo společenské události vč. změny právního předpisu, technické normy, územního plánu aj.)
- b) objektivní nutnost změny díla, a to s ohledem na druh díla, jeho povahu, význam, určení, umístění nebo účel užití (např. potřeba přizpůsobení díla běžnému provádění stavby, již má být dílo vyjádřeno, nebo potřeba přizpůsobení díla jinému způsobu jeho užití tak, aby účel užití díla nebyl zmařen aj.)
- c) subjektivní věcný důvod změny díla (např. hospodářský jako je kupř. zdražení materiálu, získání nové technologie nebo vyvinutí nového výrobního postupu, aj.)

1.15 Prostředky, jimiž byla nebo má být změna díla provedena

1.16 Právní důvod změny díla:

- a) svolení autora či spoluautorů (smluvní licence)⁷
- b) zákonné dovolení (zákonná licence)⁸
- c) zvláštní zákonné dovolení pro nabyvatele licence (nepravá, individuální, zákonná licence)⁹
- d) jiný právní důvod

⁷ § 12 odst. 1 českého zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorského zákona), ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Např. zákonná licence k dílům architektonickým podle § 38d písm. b) českého zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorského zákona), ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Výjimka z pravidla omezení nabyvatele smluvní licence (§ 51 českého zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorského zákona), ve znění pozdějších předpisů.

1.17 **Objektivní ospravedlnitelnost změny díla nabyvatelem smluvní licence k užití díla:**¹⁰

- a) **spravedlivá (legitimní, oprávněná, rozumná, přiměřená) očekávatelnost autorova svolení ke změně díla vzhledem k okolnostem nabyvatelova užití díla (např. živým provozováním díla v určitém místě nebo rozhlasovým vysíláním díla určité povahy), podložená poctivými zvyklostmi, spolehnutím na nabyvatele licence (důvěrou v něj), praxí zavedenou v příslušném odvětví činnosti nebo v určitém povolání a zohledněním autorova oprávněného zájmu na tom, aby jeho dílo bylo nabyvatelem licence užito, jakož i tím, aby účel licence (oběma stranám známý úmysl) nebyl zmařen, (použití objektivního právního principu poctivosti a důvěry)**¹¹
- b) **neexistence autorovy výhrady svolení ke změně díla a pro případ opaku, neznámost této výhrady nabyvateli licence**

2. Část znaková

2.1 **Cíl změny díla**¹²

2.2 **Objektivní možnost dosažení shodného nebo srovnatelného cíle změny díla šetrnějším způsobem, nežli zde popsanou změnou díla (alternativní postup)**

2.3 **Podstatnost změny díla z hlediska:**

- a) **rozsahu změny díla v poměru k dílu jako celku**
- b) **významu změny díla pro myšlenkové (ideové) vyznění (obsah) díla**
- c) **určení změněného díla [např. zlepšení, zdokonalení, anebo ztráta,**

¹⁰ § 51 českého zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorského zákona), ve znění pozdějších předpisů. Použití tohoto ustanovení o změně díla užitého na základě smluvní licence platí též pro případ užití díla na základě vyvratitelné zákonné domněnky smluvní licence podle § 61 odst. 1 nebo 3 cit. zák.

¹¹ Srov. v německém právu pojem *Treu und Glauben* anebo v americkém, resp. britském pojetí *fair use*, resp. *good faith and fair dealing*, tj. *objektivní právní smysl právního principu poctivosti a důvěry*.

¹² Blíže k poměřování cíle změny a prostředku jeho dosažení viz autorův *Test poměrnosti cíle a prostředku*. Poslední tiskem vydaná verze je obsažena v autorově příspěvku *Váhy a měř aneb Test poměrnosti cíle a prostředku*. Právník, 148, 2009, č. 7, s. 643 – 704.

omezení či pozměnění funkčnosti (užitnosti) po změně díla aj.]

- d) způsobu užití změněného díla (např. vyloučení nebo omezení některého způsobu užití díla po změně díla)
- e) rozsahu užití změněného díla (např. množstevní, územní, časové nebo jiné vyloučení či omezení rozsahu užití díla po změně díla)

Věcný a tvůrčí prvek díla dotčený změnou

2.4 Změnou dotčený věcný prvek díla a v čem spočívá

2.5 Změnou dotčený umělecký nebo vědecký (tvůrčí) prvek díla, vyplývající z volného tvůrčího prostoru (tvůrčí svobody), a jeho význam [tj. autorskoprávně silný (podstatný, dominantní), anebo slabý tvůrčí prvek] a v čem spočívá

2.6 Podoba konkrétního, jednotlivého, tvůrčího prvku před změnou díla (původní podoba prvku)

2.7 Podoba konkrétního tvůrčího, jednotlivého, prvku po změně díla (změněná podoba prvku), [výsledné srovnání (zhodnocení) obou podob tvůrčího prvku vč. např. jejich sourodosti]

Hodnotový následek změny díla

2.8 Výkon autorova osobnostního práva autorského na autorský dohled nad užitím díla¹³ ve změněné podobě nebo výkon tohoto práva spoluautorů, jakož i výsledky tohoto výkonu (např. předběžné opatření soudu, souhlasný, nebo nesouhlasný volní projev, doporučení apod.)

2.9 Důsledek změny díla na uměleckou nebo vědeckou (estetickou) hodnotu díla, (hodnotový význam změny díla), [estetické hodnocení změny díla průměrným vnímatelem (čtenářem, posluchačem, divákem, vědcem) apod.]

- a) zhodnocení (zlepšení) díla a v čem spočívá (kladný následek), jakož i míra zhodnocení

¹³ § 11 odst. 3 českého zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorského zákona), ve znění pozdějších předpisů.

- b) znehodnocení (zhoršení) díla [např. znetvoření, zkomolení nebo překroucení podstaty a smyslu díla nebo obsahu (myšlenky) jím vyjádřeného] a v čem spočívá (záporný následek), (např. v nesourodosti přidaných prvků aj.), jakož i míra znehodnocení [kupř. podstatná (vážná), nebo malá]
- c) neexistence hodnotového následku; tj. změna díla bez vlivu na hodnotu díla nebo s tímto vlivem jen zcela nepatrným nebo jen zcela zanedbatelným, (neutrální následek)

2.10 Umělecký nebo vědecký (tvůrčí) ráz díla po změně díla (rázovité vyjádření výsledku tvůrčí činnosti autora nebo spoluautorů po změně díla):¹⁴

- a) zachován plně
- b) zachován v podstatných rysech (znacích) a v čem spočívají
- c) zachován jen v nepodstatných rysech (znacích) a v čem spočívají
- d) nezachován (např. ztráta autorského ducha díla)
- e) jiný následek na umělecký nebo vědecký ráz díla

2.11 Objektivní způsobilost změněného díla k uměleckému nebo vědeckému vnímání (účín změněného díla), (vyvolání uměleckého nebo vědeckého dojmu, způsobilost změněného díla být uměním nebo vědou), (opakem vyvolání pouze technického dojmu), a způsob smyslového vnímání změněného díla (např. zrakem, sluchem nebo hmatem)

2.12 Následek změny díla na uměleckou, vědeckou nebo jinou pověst autora nebo spoluautorů

2.13 Zhodnocení, zda lze objektivně (spravedlivě) požadovat po autorovi nebo spoluautorech, aby se umělecky nebo vědecky ztotožnili se změněným dílem a byli s ním osobně spojováni

¹⁴ Srov. obdobně veřejnoprávní ochranu *krajinného rázu* a jeho posuzování podle § 12 zákona č. 142/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

4. Závěr (právní názor)

Na základě shora podaného metodického posouzení autorskoprávní věci v jednotlivostech i v jejich souvislosti vyslovuji následující právní názor, jímž odpovídám na položenou autorskoprávní otázku:

Výše popsaná změna díla je / není oprávněnou změnou,

a to ve smyslu *Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. září 1886, ve znění pařížské revize z 24. července 1971, vyhl. pod č. 133/1980 Sb., ve znění vyhl. pod č. 19/1985 Sb., Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, přílohy 1C k Dohodě o zřízení Světové obchodní organizace, vyhl. pod č. 191/1995 Sb., Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví*

o právu autorském, vyhl. pod č. 33/2002 Sb. m. s., Smlouvy o založení Evropského společenství, vyhl. pod č. 44/2004 Sb. m. s., jakož i právních aktů z ní odvozených, a českého zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorského zákona), ve znění zákonů č. 81/2005 Sb., č. 61/2006 Sb., č. 186/2006 Sb. a č. 216/2006 Sb., v úplném znění vyhl. pod č. 398/2006 Sb., ve znění zákona č. 168/2008 Sb., č. 41/2009 Sb. a č. 227/2009 Sb.

D o l o ž k a

Prohlašuji na svou odbornou a stavovskou čest, že k výše uvedenému právnímu názoru jsem dospěl podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nezávislé na jiných osobách a nestranně, pouze na základě výše uvedených podkladů, hledisek, metod a právních norem vyplývajících z citovaných pramenů.

Shora podaný závěr vyjadřuje právní názor posuzovatele, který je argumentačně podložen, jak je výše uvedeno.

Test oprávněnosti změny literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla

Test oprávněnosti změny literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla, obsahující odborné posouzení shora popsaných skutečností, a to formou odborného vyjádření, jakož i právní názor z něho vyplývající, je předložen bez rozporů.

Tento test obsahuje (...) číslovaných a v jednu listinu spojených stran bez příloh.

Posuzovatel:

V _____ dne _____
